

A9-0407/2023

6.12.2023

MIETINTÖ

Keski-Aasiaa koskevasta EU:n strategiasta
(2023/2106(INI))

Ulkoasiainvaliokunta

Esittelijä: Karsten Lucke

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT	16
LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA	17
TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	18
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	19

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

Keski-Aasiaa koskevasta EU:n strategiasta (2023/2106(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon 15. toukokuuta 2019 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon ”EU ja Keski-Aasia: uusia mahdollisuuksia kumppanuuden vahvistamiseen” (JOIN(2019)0009),
- ottaa huomioon 17. kesäkuuta 2019 annetut neuvoston päätelmät uudesta Keski-Aasian strategiasta,
- ottaa huomioon 19. syyskuuta 2018 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon ”Euroopan ja Aasian yhteydet – EU:n strategian perusta” (JOIN(2018)0031),
- ottaa huomioon 1. joulukuuta 2021 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon ”Global Gateway” (JOIN(2021)0030),
- ottaa huomioon tulokset Samarkandissa 17. marraskuuta 2022 pidetystä EU:n ja Keski-Aasian ulkoministerien 18. kokouksesta, jossa keskityttiin ratkaisujen löytämiseen yhteisiin haasteisiin,
- ottaa huomioon Tšolponatassa 2. kesäkuuta 2023 pidetyn toisen alueellisen korkean tason kokouksen jälkeen annetun Keski-Aasian valtionjohtajien ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan yhteisen lehdistötiedotteen,
- ottaa huomioon Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kazakstanin tasavallan välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen¹,
- ottaa huomioon kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kumppanuuden perustamisesta Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Kirgisian tasavallan kesken²,
- ottaa huomioon 13. kesäkuuta 2022 annetun komission ehdotuksen neuvoston päätökseksi Euroopan unionin ja Kirgisian tasavallan tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta (COM(2022)0277 final),
- ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Tadžikistanin tasavallan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kumppanuuden perustamisesta³,

¹ [EUVL L 29, 4.2.2016, s. 3.](#)

² [EYVL L 196, 28.7.1999, s. 48.](#)

³ [EUVL L 350, 29.12.2009, s. 3.](#)

- ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Uzbekistanin tasavallan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kumppanuuden perustamisesta⁴,
- ottaa huomioon 18. marraskuuta 2022 pidetyn EU:n ja Keski-Aasian kestäviä yhteyksiä käsittelevän konferenssin, 18.–19. toukokuuta 2023 pidetyn toisen EU:n ja Keski-Aasian talousfoorumin, 10. maaliskuuta 2023 järjestetyn neljännen EU:n ja Keski-Aasian kansalaisyhteiskuntafoorumin sekä 23.–24. helmikuuta 2023 pidetyn seitsemännen EU:n ja Keski-Aasian ympäristöä ja vesivaroja käsittelevän korkean tason konferenssin tulokset,
- ottaa huomioon EU:n rahoittaman ja 30. kesäkuuta 2023 julkaistun Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin tutkimuksen ”Sustainable transport links between Europe and Central Asia”,
- ottaa huomioon 7. marraskuuta 2022 allekirjoitetun EU:n ja Kazakstanin välisen yhteisymmärryspöytäkirjan strategisesta kumppanuudesta raaka-aineiden, akkujen ja uusiutuvan vedyn alalla,
- ottaa huomioon Keski-Aasian valtioiden kanssa käytyjen ihmisoikeusvuoropuhelujen tulokset,
- ottaa huomioon 23. lokakuuta 2023 pidetyssä EU:n ja Keski-Aasian ulkoministerien 19. kokouksessa hyväksytyn EU:n ja Keski-Aasian suhteiden syventämistä koskevan etenemissuunnitelman,
- ottaa huomioon Berliinissä 29. syyskuuta 2023 pidetyn Keski-Aasian valtionjohtajien ja Saksan liittokanslerin huippukokouksen päätteeksi annetun yhteisen julistuksen,
- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Kazakstanista, Kirgisiasta, Tadžikistanista, Turkmenistanista ja Uzbekistanista,
- ottaa huomioon sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2021–2025 (GAP III),
- ottaa huomioon 23. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvosta EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa⁵,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,
- ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A9-0407/2023),
- A. ottaa huomioon, että sen jälkeen, kun Keski-Aasiaa koskeva EU:n strategia hyväksyttiin vuonna 2019, alueeseen ovat vaikuttaneet merkittävät ulkoiset tekijät, kuten Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, talebanin vallankaappaus Afganistanissa ja Kiinan entistä määrätietoisempi ulkopolitiikka, sekä alueen sisäinen epävakaus, erityisesti väkivaltaiset levottomuudet Kazakstanissa tammikuussa 2022, väkivaltaiset tukahduttamistoimet Tadžikistanissa sijaitsevan Vuoristo-Badahšanin autonomisella alueella marraskuussa 2021 ja toukokuussa 2022 ja Karakalpakian tasavallassa

⁴ [EYVL L 229, 31.8.1999, s. 3.](#)

⁵ [EUVL C 404, 6.10.2021, s. 202.](#)

Uzbekistanissa heinäkuussa 2022 pidettyjen pamirien mielenosoitusten jälkeen sekä toistuvat yhteenotot Kirgisian ja Tadžikistanin rajalla;

- B. katsoo, että Keski-Aasia on EU:lle strategisesti tärkeä alue turvallisuuden ja yhteyksien sekä energiansaannin ja resurssien saannin monipuolistamisen, konfliktien ratkaisemisen ja monenvälisen sääntöihin perustuvan kansainvälisen järjestyksen puolustamisen kannalta, ja toteaa, että näitä vaikeuttavat Venäjän hyökkäys eurooppalaisia arvoja vastaan, maailmanlaajuisen elintarvikekriisin paheneminen, vihamielisyydet ja julmuudet, disinformaation leviäminen, korruption käyttäminen aseena ja vaaleihin sekaantumiset;
- C. ottaa huomioon, ettei yksikään Keski-Aasian valtio tue Venäjän hyökkäystä Ukrainaan eikä tunnusta Venäjän itseensä liittämiä Ukrainan alueita Venäjän federaatioon kuuluviksi;
- D. ottaa huomioon, että EU:n pakotteiden täytäntöönpanosta vastaava kansainvälinen erityislähettiläs kehotti 28. maaliskuuta 2023 alueen maita olemaan tukematta Venäjän johdon pyrkimyksiä kiertää pakotteita, joita maalle on määrätty sen Ukrainaa vastaan käymän sodan vuoksi;
- E. ottaa huomioon, että Venäjän viranomaiset ja propagandistit jatkavat edelleen aggressiivisen retoriikan käyttöä joitakin Keski-Aasian maita ja erityisesti Kazakstania vastaan ja kyseenalaistavat sen alueellisen koskemattomuuden ja kansallisen identiteetin;
- F. ottaa huomioon, että sellaiset käänteet kuin Venäjän eristäminen sen Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan seurauksena, Keski-Aasian kautta Venäjän ohi kulkevien kauppareittien vahvistaminen, EU:n suunniteltu laajentuminen Itä-Eurooppaan ja Kiinan kasvava vaikutusvalta alueella ovat luoneet tarpeen uudistaa Keski-Aasiaa koskevan EU:n strategia täysin ja lisätä demokraattisen EU:n aktiivista läsnäoloa alueella vaihtoehtona perinteisille autokraattisille toimijoille;
- G. ottaa huomioon tarpeen varmistaa Euroopan ja Aasian väliset yhteydet siten, että ne eivät kulje Venäjän alueen kautta; ottaa huomioon, että toimivien kaupp- ja energiakäytävien luomisesta Euroopan ja Aasian välille on merkittävää etua Euroopan unionille, mistä osoituksena on Samarkandissa 18. marraskuuta 2022 järjestetty EU:n ja Keski-Aasian kestäviä yhteyksiä käsittelevä konferenssi;
- H. ottaa huomioon, että kaikki viisi Keski-Aasian valtiota ratifioivat Pariisin sopimuksen; toteaa, että ne ovat erityisen alttiita ilmastonmuutoksen seurauksille; ottaa huomioon, että vesivarojen piittaamaton ja huono hoito ja puuvillapeltojen kasteluun käytettävien tärkeimpien jokien saastuminen ovat johtaneet vesivarojen tehottomaan käyttöön ja hyödyntämiseen; ottaa huomioon, että Keski-Aasian jäätiköiden nopea kutistuminen jatkuu edelleen, mikä pahentaa yhtä maapallon merkittävimmistä vesikriiseistä ja altistaa alueen haavoittuvan väestön tuhoisille terveysongelmille sekä ekologisille ja sosiaalisille ongelmille; ottaa huomioon, että toistuvat vesikonfliktit ja poliittinen epävakaus ovat vähentäneet rajat ylittäviä jokia koskevaa yhtenäistä suunnittelua ja niiden vesivarojen tehokasta jakamista; ottaa huomioon, että laajemmalla alueella tapahtuvat geopoliittiset muutokset tarjoavat mahdollisuuksia lisätä merkityksellistä alueellista yhteistyötä; toteaa, että tällainen alueellinen yhteistyö on osoittautunut

tehokkaaksi vesidiplomatiassa ja rajakiistojen ratkaisemisessa ja että se on entistä keskeisemmässä asemassa, kun torjutaan ilmastomuutoksen aiheuttamia kasvavia ja rajat ylittäviä uhkia;

- I. ottaa huomioon, että tehostetut kumppanuus- ja yhteistyösopimukset ovat uuden sukupolven sopimuksia, jotka ovat EU:n ja Keski-Aasian yhteistyön kulmakivi; ottaa huomioon, että ensimmäisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen allekirjoitti Kazakstan vuonna 2015 ja että tämä sopimus tuli voimaan 1. maaliskuuta 2020 sen jälkeen, kun kaikki jäsenvaltiot olivat ratifioineet sen, ja toteaa, että sitä olisi tarkasteltava uudelleen säännöllisesti; ottaa huomioon, että EU:n ja Kirgisian välistä tehostettua kumppanuus- ja yhteistyösopimusta koskevat neuvottelut saatiin päätökseen 6. heinäkuuta 2019, mutta sopimusta ei ole vielä allekirjoitettu neuvoston ja komission välisen oikeudellisen kiistan vuoksi; toteaa, että EU:n ja Uzbekistanin välistä tehostettua kumppanuus- ja yhteistyösopimusta koskevat neuvottelut saatiin päätökseen 6. heinäkuuta 2022; toteaa, että EU ja Tadžikistan aloittivat tehostettua kumppanuus- ja yhteistyösopimusta koskevat neuvottelut vuoden 2023 alussa; ottaa huomioon, että Turkmenistanin kanssa allekirjoitettiin vuonna 1998 kumppanuus- ja yhteistyösopimus, mutta parlamentti ei ole antanut suostumustaan sopimuksen ratifiointiin, koska se on erittäin huolissaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien edistämistä Turkmenistanissa koskevista lyhyen aikavälin vertailuarvoista;
- J. ottaa huomioon, että ensimmäinen EU:n ja Keski-Aasian johtajien kokous pidettiin Astanassa 27. lokakuuta 2022 ja toinen kokous Tšolponatassa 2. kesäkuuta 2023; ottaa huomioon, että johtajien huippukokous on tarkoitus järjestää vuonna 2024; ottaa huomioon, että nämä kokoukset kertovat EU:n ja Keski-Aasian suhteiden syvemmästä vakiinnuttamisesta ja täydentävät nykyisten alueellisten vuoropuhelujen ja foorumien työtä;
- K. ottaa huomioon, että ensimmäinen Keski-Aasian johtajien ja Yhdysvaltojen presidentin välinen C5+1-huippukokous pidettiin New Yorkissa 19. syyskuuta 2023; ottaa huomioon, että C5-maiden ja Saksan huippukokous pidettiin Berliinissä 29. syyskuuta 2023;
- L. ottaa huomioon, että Freedom House -järjestön vuonna 2023 laatimassa ”Freedom in the World” -raportissa kaikkien viiden Keski-Aasian valtion demokrationasteet ovat alhaiset ja laskusuuntaiset ja ne luokitellaan autoritaarisiksi hallinnoiksi ja ”ei-vapaiksi”; ottaa huomioon, että vuoden 2023 lehdistönvapausindeksin mukaan Keski-Aasian lehdistönvapaus tilanne on heikentynyt merkittävästi ja että Keski-Aasian keskimääräinen tulos vuoden 2022 korrupioindeksissä oli selvästi alle maailmanlaajuisen keskiarvon; ottaa huomioon, että Toimittajat ilman rajoja -järjestö on raportoinut lukuisista tapauksista, joissa Keski-Aasian viranomaiset painostavat tiedotusvälineitään joko uutisoimaan Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaaan ”neutraalilla” tavalla tai sivuuttamaan sen kokonaan;
- M. ottaa huomioon, että parlamentin ulkoasiainvaliokunta vieraili Tadžikistanissa ja Uzbekistanissa 21.–25. helmikuuta 2022 ja Kazakstanissa ja Kirgisiassa 21.–25. elokuuta 2023; ottaa huomioon, että sen EU:n ja Kazakstanin, EU:n ja Kirgisian, EU:n ja Uzbekistanin ja EU:n ja Tadžikistanin parlamentaarisissa

yhteistyövaliokunnissa toimiva ja suhteista Turkmenistaniin ja Mongoliaan vastaava valtuuskunta ylläpitää säännöllisiä suhteita Keski-Aasian maiden parlamentteihin;

- N. ottaa huomioon, että Keski-Aasiassa tunnetaan perustellusti pelkoa radikalisoitumisesta, kasvavasta äärimielisyydestä ja terroriuhasta alueelle palaavien entisten Isis-taistelijoiden suuren määrän ja Afganistanin surkean turvallisuustilanteen vuoksi;
- O. ottaa huomioon, että naiset ja tytöt ovat Keski-Aasiassa edelleen erittäin alttiita hyväksikäytölle erityisesti siksi, että naisiin kohdistuva väkivalta on yleisesti hyväksyttyä ja sukupuolistereotyyppioita ei tiedosteta laajasti;
- P. ottaa huomioon, että lapsiavioliitot ovat edelleen yleisiä Keski-Aasiassa ja erityisesti Kirgisiassa ja Tadžikistanissa, joissa joka kahdeksas tyttö joutuu naimisiin ennen kuin on täyttänyt 18 vuotta;

EU:n yhteistyö Keski-Aasian kanssa

1. korostaa, että EU:lla ja Keski-Aasialla on edessään perustavanlaatuisia maailmanlaajuisia ja alueellisia geopoliittisia muutoksia ja haasteita, jotka antavat niille merkittävän sysäyksen pyrkiä pitkäaikaiseen, jäsenneltyyn ja molempia osapuolia hyödyttävään yhteistyöhön yhteistä etua koskevissa asioissa; kehottaa EU:ta tehostamaan yhteistyötään Keski-Aasian kanssa ottaen huomioon alueen geostrategisen merkityksen ja edistämään strategisia kumppanuuksia alueen maiden kanssa laajentamalla poliittista ja taloudellista yhteistyötä; pitää myönteisenä EU:n ja Keski-Aasian välisten korkean tason yhteyksien lisääntymistä, erityisesti Keski-Aasian valtionjohtajien ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan välisiä kokouksia, sekä EU:n Keski-Aasiaan nimitetyn erityisedustajan työtä; kehottaa toteuttamaan konkreettisia jatkotoimia kaikkien näiden korkean tason kokousten ja julkilausumien johdosta; pitää tässä yhteydessä myönteisenä aikomusta järjestää ensimmäinen EU:n ja Keski-Aasian huippukokous vuonna 2024 ja EU:n ja Keski-Aasian suhteiden syventämistä koskevan etenemissuunnitelman hyväksymistä, sillä tämä suunnitelma toimii strategisena ohjenuorana siitä, miten edistetään vuoropuhelua ja yhteistyötä tietyillä aloilla ja muun muassa parannetaan kulttuurista, sosiaalista ja taloudellista selviytymiskykyä; kannustaa EU:ta jatkamaan sellaisten poliittisten ja taloudellisten uudistusten edistämistä, joilla vahvistetaan oikeusvaltiota, demokratiaa, hyvää hallintotapaa ja ihmisoikeuksien kunnioittamista; toteaa, että parlamentti on valmis edistämään parlamentaarista yhteistyötä Keski-Aasian kanssa;
2. panee merkille, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja sen lisääntyneet nationalistiset narratiivit ovat heikentäneet Venäjän asemaa alueella ja kannustaneet Keski-Aasiaa tavoittelemaan yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa ja että nämä toimijat ovat lisänneet yhteistyötään Keski-Aasian kanssa; panee merkille myös Kiinan toiminnan alueella; korostaa, että EU:lla on nyt tilaisuus vahvistaa siteitään Keski-Aasian kanssa ja ottaa itselleen näkyvämpi rooli alueella; korostaa, että EU:n olisi hyödynnettävä tätä tilaisuutta molempia osapuolia hyödyttävän yhteistyön edistämiseksi ja tarjottava Keski-Aasialle kumppanuutta, josta voi tulla EU:n itäisiä naapurivaltioita koskevan laajemman strategian erityinen osa; katsoo, että tämän yhteistyön vahvistaminen edistäisi myös osaltaan Venäjän vaikutuksen torjumista alueella;

3. korostaa transatlanttisen yhteistyön merkitystä Keski-Aasiassa ja kehottaa EU:ta toimimaan aloitteentekijänä yhteisen Keski-Aasian strategian laatimisessa Yhdysvaltojen kanssa; toteaa, että tähän strategiaan olisi sisällyttävä yhteistyö demokratian edistämisen ja investointien sekä kaupan, talouden ja alueellisen turvallisuuden aloilla;
4. toteaa jälleen, että EU on sitoutunut tekemään yhteistyötä Keski-Aasian maiden kanssa rauhan, turvallisuuden, vakauden, vaurauden ja kestävä kehityksen edistämiseksi noudattaen kaikilta osin kansainvälistä oikeutta sekä kaikkien maiden itsenäisyyden, suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden kunnioittamisen, voimankäytöstä tai sillä uhkailusta pidättymisen sekä kansainvälisten riitojen rauhanomaisen ratkaisemisen periaatteita;
5. torjuu kaikki yritykset helpottaa miehityksessä Kyproksessa olevan separatistisen yhteisön kansainvälistä tunnustamista tai avustaa siinä millään tavalla, myös kun on kyse sen väitetystä hyväksymisestä tarkkailijaksi turkkilaisten maiden järjestöön; kannustaa asianomaisia Keski-Aasian valtioita tosiasiallisesti kunnioittamaan kaikkien valtioiden suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden periaatteita ja olemaan ratifioimatta turkkilaisten maiden järjestön muutettua perussääntöä, jolla pantaisiin täytäntöön päätös myöntää tarkkailija-asema;
6. toteaa, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja sen seuraukset merkitsevät sekä haasteita että mahdollisuuksia Keski-Aasian valtioille, jotka ovat perinteisesti ylläpitäneet tiiviitä suhteita Venäjään; korostaa olevan EU:n etujen mukaista lisätä taloussuhteita ja tiivistää poliittisia suhteita Keski-Aasian maiden kanssa ja toteaa tämän liittyvän osin siihen, että voidaan minimoida Venäjän ja Valko-Venäjän vastaisten pakotteiden kiertäminen; korostaa, että on tärkeää jatkaa tiiviitä keskusteluja pakotteista, ja kehottaa Keski-Aasian valtioiden, erityisesti Kazakstanin, Kirgisian ja Uzbekistanin, viranomaisia tekemään tiivistä yhteistyötä EU:n ja erityisesti sen pakotelähtetilään kanssa, jotta voidaan tehostaa niiden toimia pakotteiden kiertämisen ehkäisemiseksi; suhtautuu tuomitsevasti menettelyyn, jossa Venäjä värvää Keski-Aasiasta tulevia muuttajia ja kansalaisia taistelemaan Ukrainassa, ja tukee sen lopettamiseksi toteutettavia toimia; panee merkille Keski-Aasian valtioiden omat pyrkimykset varmistaa, ettei niiden alueita käytetä EU:n pakotteiden kiertämiseen, ja suhtautuu myönteisesti tähän liittyviin Kazakstanin hallinnollisiin toimenpiteisiin ja korkean tason poliittiseen sitoumukseen; kehottaa EU:ta omaksumaan Keski-Aasian strategiassaan eriytetyn toimintamallin, jossa arvioidaan EU:n kanssa tehtävän yhteistyön tasoa Venäjän vastaisessa pakotepolitiikassa; panee merkille jäsenvaltioiden oman roolin sen varmistamisessa, että asianmukaisia ennaltaehkäiseviä tarkastuksia tehdään sellaisille vientitavaroille, joita todennäköisesti edelleen viedään Keski-Aasian kautta Venäjälle;
7. pitää tarpeellisena EU:n Keski-Aasiaa koskevan strategian tarkistamista, jotta se voidaan saattaa ajan tasalle ottaen huomioon viime vuosien geopoliittiset tapahtumat; muistuttaa tehostettujen kumppanuus- ja yhteistyösopimusten keskeisestä roolista Keski-Aasian valtioiden kanssa tehtävän yhteistyön kehyksenä; panee huolestuneena merkille, että Kirgisian kanssa tehty tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus, jota koskevat neuvottelut saatiin päätökseen vuonna 2019, on edelleen allekirjoittamatta; kehottaa neuvostoa ja komissiota edistämään nopeasti Tadžikistanin kanssa parhaillaan

käytäviä neuvotteluja tehostetusta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta ja ratkaisemaan avoinna olevat kysymykset sekä allekirjoittamaan tehostetut kumppanuus- ja yhteistyösopimukset Kirgisian ja Uzbekistanin kanssa viipymättä, jotta parlamentti voi käyttää näiden sopimusten ratifiointiin liittyviä oikeuksiaan; korostaa, että jos näitä sopimuksia ei allekirjoiteta neuvottelujen päättymisen jälkeen, EU:n uskottavuus maailmanlaajuisena toimijana joutuu kyseenalaiseksi;

8. panee merkille, että Keski-Aasian valtioiden kanssa tähän mennessä neuvotellut tehostetut kumppanuus- ja yhteistyösopimukset painottavat voimakkaasti demokraattisten periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista; korostaa, että on tärkeää sisällyttää ihmisoikeudet, demokraattiset arvot, sukupuolten tasa-arvo, vapaat tiedotusvälineet ja vihreä siirtymä osaksi Keski-Aasian hallitusten kanssa käytävää vuorovaikutusta;

Alueellinen yhteistyö

9. korostaa kestävän kehityksen, yhteyksien, energian, kriittisten raaka-aineiden ja turvallisuuden alalla tehtävän molempia osapuolia hyödyttävän yhteistyön suurta potentiaalia, sillä Keski-Aasia on keskeinen alue idän ja lännen välisten yhteyksien kannalta; palauttaa tässä yhteydessä mieliin Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan merkittävät geopoliittiset seuraukset, jotka ovat elvyttäneet niin kutsuttua keskikäytävää paitsi alueellisena talousvyöhykkeenä myös Aasian ja Euroopan välisenä vaihtoehtoisena ja kestävänä reittinä, jolla vältetään kulkeminen Venäjän alueella; palauttaa mieliin, että uusi Euraasian maasilta kulkee pakotteiden alaisten Venäjän ja Valko-Venäjän alueiden kautta; korostaa, että on tärkeää edistää alueellista yhdentymistä keskikäytävällä, ja toteaa, että Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankin tutkimuksessa yksilöidyt pullonkaulat on poistettava, jotta voidaan houkutella kipeästi kaivattua rahoitusta Global Gateway -strategian infrastruktuurihankkeisiin; kehottaa komissiota tutkimaan mahdollisuutta saada Euroopan investointipankin tukea infrastruktuurin kehittämiseen Keski-Aasian valtioissa, erityisesti keskikäytävällä, tehtäviin investointeihin;
10. katsoo, että energiaa, yhteyksiä ja resurssien saannin monipuolistamista koskevan toimintapolitiikan, jota EU harjoittaa Keski-Aasiassa, olisi saatava innoituksensa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta ja perustuttava molempia osapuolia hyödyttäviin strategisiin kumppanuuksiin, joissa otetaan huomioon kunkin Keski-Aasian valtion erityispiirteet, varmistetaan, että ne saavat käyttöönsä nykyaikaista teknologiaa ja että niissä on tarjolla laadukkaita työpaikkoja, ja taataan samalla EU:lle raaka-aineiden ja energian turvattu ja kilpailukykyinen saatavuus; on tältä osin huolissaan riippuvuussuhteen syntymisestä Venäjään sen seurauksena, että Gazpromin ja Uzbekistanin välillä allekirjoitettiin maakaasusopimus, jossa kaasu kulkee Kazakstanin läpi;
11. toteaa, että EU:lla on ratkaiseva rooli Keski-Aasian alakohtaisten uudistusten rahoittamisessa ja sen energiatehokkuuden parantamisessa sekä sen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä; suhtautuu myönteisesti kestäviä energiayhteyksiä Keski-Aasiassa koskevan Sustainable Energy Connectivity in Central Asia -hankkeen käynnistämiseen vuonna 2022 ja odottaa sen vaikuttavan myönteisesti vahvistamalla kestävään energiajärjestelmään siirtymistä koskevia kansallisia

toimintapolitiikkoja sekä lisäämällä alueen uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyviä investointeja ja kapasiteettia ja tietoisuutta näistä;

12. korostaa myönteisen investointiympäristön merkitystä Keski-Aasian taloudelliselle kehitykselle ja EU:n ja Keski-Aasian väliselle kaupalle ja yhteistyölle; korostaa, että kohtuullisen palkan ja asianmukaiset työolot ja -ehdot tarjoavien laadukkaiden työpaikkojen luomiseen johtava myönteinen investointiympäristö on riippuvainen vakaista demokraattisista instituutioista, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta sekä yritysten ja kansalaisyhteiskunnan kyvystä noudattaa asianmukaista huolellisuutta;
13. panee merkille Keski-Aasian valtioiden Tadžikistania lukuun ottamatta noudattaman pitkäaikaisen toimintatavan pitää yllä suhteita Afganistaniin ja niiden vuoden 2021 vallankaappauksen jälkeen harjoittaman kehittyvän ja käytännönläheisen kanssakäymisen talebanien kanssa, joiden hallintoa ne eivät kuitenkaan tunnusta; korostaa, että alueen mailla, erityisesti Pakistanilla ja Kiinalla mutta myös Keski-Aasian valtioilla, on keskeinen rooli Afganistanin vakauden varmistamisessa tarjoamalla humanitaarista apua, sähköä, kaupankäyntimahdollisuuksia ja yhteisiä yhteishankkeita; kannustaa EU:n Afganistanin-erityislähettilästä jatkamaan tiivistä yhteistyötä Keski-Aasian valtioiden vastaavien tahojen kanssa osana EU:n ja Keski-Aasian Afganistania koskevaa vuoropuhelua; toteaa, että Keski-Aasia on ratkaisevan tärkeä alue uskonnollisten ääriliikkeiden, terrorismin ja huumekaupan verkostojen hillitsemiseksi ja että siihen kohdistuu lisää muuttopainetta Afganistanin meneillään olevan humanitaarisen kriisin vuoksi; toteaa jälleen olevansa järkyttynyt siitä, että talebanit kohtelevat naisia alempiarvoisina kansalaisina, ja kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa ja EU:n Afganistanin-erityislähettilästä tekemään yhteistyötä Turkmenistanin, Uzbekistanin ja Tadžikistanin kanssa Afganistanista pakoa yrittävien naisten auttamiseksi;
14. korostaa EU:n roolia alueen merkittävänä avunantajana; korostaa, että on tärkeää omaksua yhtenäisen Team Europe -lähestymistapa, koska näin voidaan luoda synergioita ja maksimoida toteutettujen toimien vaikutus ja koska se osoittaa monenvälisen yhteistyön hyödyt ja kokoaa yhteen parhaat välineet ja kumppanit, kuten kansalaisjärjestöt, ihmisoikeuksien puolustajat, riippumattomat tiedotusvälineet ja asiantuntijat, sekä julkisen ja yksityisen sektorin, jotta tavoiteltu vaikutus saavutetaan; korostaa tarvetta varmistaa EU:n avun ja investointien näkyvyys ja kehottaa kytkemään Keski-Aasian valtioille annettavan EU:n avun ja budjettituen konkreettisiin vertailuarvoihin, jotka mittaavat edistymistä demokraattisissa uudistuksissa, ihmisoikeuksien suojelussa, oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa ja kestävässä kehityksessä; korostaa muiden kumppaneiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa tehdyn koordinoitun yhteistyön merkitystä synergioiden mahdollistamisessa ja päällekkäisyyksien välttämässä;
15. toteaa, että ilmastonmuutos, väestönkasvu ja taloudelliset tarpeet aiheuttavat kasvavaa painetta Keski-Aasian vesivaraille; korostaa tarvetta tiivistää alueellista yhteistyötä tässä asiassa ylä- ja alavirran maiden välillä vesivarojen jakelua ja käyttöä koskevien konfliktien ehkäisemiseksi; pitää myönteisinä alueellisia foorumeja, kuten Araljärven ennallistamisen kansainvälistä rahastoa, joilla kannustetaan Keski-Aasian valtioita keskinäiseen vuoropuheluun ja yhteistyöhön; muistuttaa, että EU:n ja Keski-Aasian

välinen ympäristövuoropuhelu käynnistettiin Araljärven tilan vakauttamisen tukemiseksi ja vesivarojen paremman hoidon edistämiseksi; kehottaa panemaan Pariisiin ilmastopimuksen täytäntöön ja on valmis tarjoamaan asiantuntemusta ja yhteistyötä tämän saavuttamiseksi;

16. korostaa, että konfliktien, myös vedenjakelua koskevien konfliktien, ratkaiseminen kansainvälisen oikeuden mukaisesti ja hyviä naapuruussuhteita vaalien sekä voimankäytön tai sillä uhkailun välttäminen kaikin keinoin on ratkaisevan tärkeää sekä pitkän aikavälin alueellisen vakauden että kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi; korostaa Tadžikistanin ja Kirgisian välisten kiistanalaisten raja-alueiden rajojen määrittelyn ja merkitsemisen tärkeyttä, jotta estetään näiden kahden maan väliset uudet sotilaalliset yhteenotot, ja suhtautuu myönteisesti molempien osapuolien tältä osin toteuttamiin toimiin; toistaa EU:n tarjouksen tukea konfliktin rauhanomaista ratkaisemista teknisen avun ja luottamusta lisäävien toimenpiteiden avulla; suhtautuu myönteisesti Kirgisian ja Uzbekistanin välisen rajakiistan ratkaisemiseen tammikuussa 2023; toistaa EU:n olevan sitoutunut joukkotuhousoseiden leviämisen estämiseen alueella;

Demokratia ja ihmisoikeudet

17. painottaa, että ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen on tärkeää EU:n ja Keski-Aasian välisten suhteiden kannalta; kehottaa Keski-Aasian valtioita noudattamaan demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevia velvoitteitaan ja toteaa, että tämä on myös kumppanuus- ja yhteistyösopimusten ja yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP Plus) mukaista; korostaa, että on tärkeää käydä säännöllisiä ihmisoikeusvuoropuheluja Keski-Aasian valtioiden kanssa, koska näillä vuoropuheluilla edistetään ihmisoikeuksien, perusvapauksien ja poliittisen moniarvoisuuden kunnioittamista ja ne toimivat foorumina, jolla voidaan tuoda esiin huolenaiheita; kehottaa EU:n edustustoja ja jäsenvaltioiden edustustoja Keski-Aasiassa jatkossakin olemaan aktiivisia tilanteen seurannassa paikan päällä, tekemään yhteistyötä ihmisoikeuksien puolustajien kanssa ja reagoimaan ihmisoikeusloukkauksiin ja poliittiseen vainoon muun muassa osallistumalla oikeudenkäynteihin ja vieraillemalla poliittisten vankien luona; kannustaa tekemään yhteistyötä YK:n sopimuksia valvovien komiteoiden kanssa ja erityismenettelyjen yhteydessä sekä monenvälisillä ihmisoikeusfoorumeilla, kuten YK:n ihmisoikeusneuvostossa;
18. on huolissaan tapauksista, joissa laajamittaisiin, vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneet tahot eivät joudu vastuuseen, ja toteaa, että tällaisia tapauksia ovat muun muassa viranomaisten käyttämät kovat otteet joukkomielenosoitusten ja niistä seuranneiden levottomuuksien lopettamiseksi niin sanottujen ”verisen tammikuun” tapahtumien aikana Kazakstanissa, Vuoristo-Badahšanin autonomisella alueella Tadžikistanissa ja Karakalpakian tasavallassa Uzbekistanissa; kehottaa kaikkien viiden Keski-Aasian valtion viranomaisia toteuttamaan tehokkaita toimenpiteitä käynnistääkseen riippumattomia ja perusteellisia tutkimuksia kaikista kidutusta ja kaltoinkohtelua sekä muita vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevista väitteistä ja estääkseen poliisin ja turvallisuusjoukkojen liiallisen voimankäytön ja kidutuksen; kehottaa Keski-Aasian valtioiden hallituksia uudistamaan oikeuslaitoksia, jotta varmistetaan riippumattomuuden ja avoimuuden lisääminen;

19. korostaa demokraattiseen hallintoon, oikeusvaltioperiaatteeseen ja ihmisoikeuksien suojeluun liittyvää perustavanlaatuista demokraattisuuden puutetta, josta Keski-Aasian maat edelleen kärsivät ja joka on pahentunut monessa suhteessa viime aikoina; korostaa tarvetta lisätä vaalimenettelyjen läpinäkyvyyttä, avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta kaikkien poliittisten toimijoiden kannalta; korostaa, että kansalaisyhteiskunnalla voi olla tärkeä rooli demokraattisten uudistusten, hyvän hallintotavan ja ihmisoikeuksien suojelun tukemisessa ja edistämässä Keski-Aasiassa; pitää valitettavana kansalaisjärjestöjä ja tiedotusvälineitä koskevissa lainsäädäntöaloitteissa omaksuttua rajoittavaa lähestymistapaa, joka vähentää kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia; kehottaa Keski-Aasian valtioita toteuttamaan merkityksellisiä toimia näiden puutteiden korjaamiseksi, panemaan täytäntöön asiaankuuluvat Kansainvälisen työjärjestön yleissopimukset ja varmistamaan demokraattista hallintoa ja ihmisoikeuksien suojelua koskevien kansainvälisten velvoitteidensa noudattamisen, ja toteaa, että kyseiset valtiot ovat sitoutuneet tekemään niin EU:n kanssa tehtyjen kumppanuus- ja yhteistyösopimusten, neuvoteltujen tehostettujen kumppanuus- ja yhteistyösopimusten ja EU:n yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP+) puitteissa; toteaa, että Keski-Aasian valtioiden väestö on nuorta ja dynaamista ja että näille ihmisille olisi annettava mahdollisuus osallistua mielekkäällä tavalla maidensa tulevaisuuden muovaamiseen; suhtautuu myönteisesti EU:n ja Keski-Aasian kansalaisyhteiskuntafoorumien toimintaan ja kehottaa EU:ta lisäämään tukeaan kansalaisyhteiskunnalle;
20. panee merkille tarpeen parantaa Keski-Aasian kykyä torjua disinformaatiota tukemalla riippumattomia tiedotusvälineitä ja paikallisilla kielillä tuotettavaa sisältöä, parantamalla medialukutaitoa ja järjestämällä kohdennettuja kursseja paikallisille toimittajille; korostaa tarvetta lujittaa tiedotusvälineiden riippumattomuutta ja moniarvoisuutta sekä sananvapautta Keski-Aasiassa korkeimpien demokraattisten standardien mukaisesti; kehottaa lisäämään tiedotusvälineiden omistussuhteiden ja rahoituksen läpinäkyvyyttä, jotta vahvistetaan tiedotusvälineiden riippumattomuutta ja moniarvoisuutta; pitää valitettavana, että Keski-Aasian viranomaiset ovat käyttäneet hyväkseen disinformaation torjuntaa rajoittaakseen sananvapauden laillista käyttöä muun muassa syyttämällä korruptiota, epäoikeudenmukaisuuksia ja hallituksen väärinkäytöksiä esiin tuovia tahoja siitä, että nämä väitetysti levittävät virheellistä tietoa, yllyttävät eripuraa ja edistävät äärimielisyyttä; on huolissaan toimittajien ja bloggaajien pidätyksistä ja riippumattomien tiedotusvälineiden lakkauttamista koskevista uhkauksista; painottaa, että toimittajien, riippumattomien bloggaajien, ihmisoikeuksien puolustajien ja kansalais- ja ympäristöaktivistien oikeuksien kunnioittaminen on varmistettava, että heitä on suojeltava häirinnältä, painostukselta ja uhkailulta, että kaikki heihin kohdistuvat hyökkäykset on tutkittava ja että kaikki väärin perustein pidätetyt ja vangitut henkilöt on vapautettava välittömästi ja ehdoitta; tuomitsee Tadžikistanin ja Kirgisian hallitusten lukuisat viimeaikaiset pyrkimykset lakkauttaa riippumattomia tiedotusvälineitä ja estää pääsy niiden verkkosivustoille sekä Kirgisiassa ja Kazakstanissa parhaillaan käsiteltävänä olevan medialainsäädäntöluonnoksen, jonka seurauksena valtion harjoittama tiedotusvälineiden toiminnan valvonta uhkaa lisääntyä entisestään;
21. kehottaa Keski-Aasian viranomaisia vapauttamaan kaikki poliittiset vangit; kehottaa erityisesti Kazakstanin viranomaisia vapauttamaan Aigerim Tleuzhanin, Marat Zhylyanbayevin, Bekizhan Mendygazyevin, Timur Danebayevin ja Kairat Klyshevin;

kehottaa Kirgisian viranomaisia vapauttamaan Azimbek Beknazarovin, Aibek Buzurmankulovin, Aidanbek Akmatovin, Temir Makhmudovin ja Marat Bayazovin; kehottaa Uzbekistanin viranomaisia vapauttamaan Dauletmurat Tazhimuratovin, Allabai Tokymbetovin, Nurlan Naiypovin ja Amirbek Adilbekovin; kehottaa Tadžikistanin viranomaisia vapauttamaan Faromuz Irgashovin, Ulfatkhonim Mamadshoevan, Khursand Mamadshoevin ja Khushruz Djumaevin; kehottaa Turkmenistanin viranomaisia vapauttamaan Omruzak Omarkulievin, Murat Dushemovin, Murat Ovezovin, Mansur Mingelovin ja Nurgeldy Khalykovin;

22. on huolissaan siitä, että vaikka sukupuolten tasa-arvo on oletettavasti lailla suojattu kaikissa maissa, sukupuolistunut väkivalta, perheväkivalta, lapsiavioliitot sekä etnisten ja uskonnollisten vähemmistöjen ja hlbtq-henkilöiden syrjintä ja häirintä ovat edelleen yleisiä Keski-Aasiassa; kehottaa Keski-Aasian hallituksia estämään nämä ihmisoikeusloukkaukset asianmukaisilla laeilla, valistuskampanjoilla ja toimenpiteillä, mukaan lukien viranomaisten, erityisesti poliisien, tietoisuuden ja pätevyysien lisääminen, kansalaisjärjestöjen valmiuksien vahvistaminen, jotta ne voivat ajaa lainsäädännön muuttamista, selviytyjille tarkoitettujen ensisijaisten tukipalvelujen parantaminen sekä tietoisuuden lisääminen olemassa olevien stereotyyppien torjumiseksi ja tasa-arvon edistämiseksi yhteiskunnassa; ilmaisee huolensa siitä, että hlbtq-henkilöitä rankaistaan edelleen, ettei useimmissa maissa ei ole syrjinnän vastaista peruslainsäädäntöä, että lesboja rankaistaan ”korjaavilla” raiskauksilla ja ettei hlbtq-henkilöillä ole turvallisia kokoontumistiloja, kun baareihin ja muihin kokoontumistiloihin tehdään edelleen yllätystarkastuksia ja poliisiväkivalta rehottaa; painottaa, että kaikkien Keski-Aasiaa koskevien EU:n strategioiden on oltava EU:n GAP III -toimintasuunnitelman mukaisia;
23. toistaa huolensa Keski-Aasiassa laajalle levinneestä korruptiosta ja kleptokratiasta ja toteaa näiden heikentävän luottamusta hallintoa kohtaan, ruokkivan eriarvoisuutta, riistävän kansalaisilta julkiset palvelut ja hidastavan talouskasvua; kehottaa Keski-Aasian hallituksia sen lisäksi, että ne vastustavat korruptiota laajasti puheen tasolla, ryhtymään toimiin ja sitoutumaan lopultakin korruption ja kleptokratian torjuntaan, hyväksymään kansallisia strategioita, joissa keskitytään korruption ehkäisemiseen ja torjumiseen integroidun lähestymistavan avulla, sekä lisäämään avoimuutta ja tiedonsaantia ja rajoittamaan yksityistä vaikutusvaltaa;
24. korostaa, että EU:n olisi hyödynnettävä myönteistä kuvaansa Keski-Aasiassa harjoittamalla enemmän kulttuuri- ja julkisuusdiplomatiaa; kehottaa lujittamaan EU:n ja Keski-Aasian instituutioiden välisiä suhteita ja lisäämään niiden yhteistyömahdollisuuksia sekä edistämään ihmisten välisiä yhteyksiä ja liikkuvuutta, tarjoamaan mahdollisuuksia koulutuksen ja tieteen saralla esimerkiksi Erasmus+ -ohjelman ja Horisontti 2020 -ohjelman kautta toteutettavalla korkeakouluvaihdolla ja lisäämään kestävä matkailua;
25. panee merkille Keski-Aasian halukkuuden aloittaa viisumivapautta koskeva vuoropuhelu EU:n kanssa ja kehottaa komissiota tehostamaan kuulemisia, jotka koskevat uudistuksiin liittyvien kohdennettujen ja kattavien etenemissuunnitelmien laatimista Keski-Aasian valtioita varten, jotta voidaan pohjustaa viisumikäytäntöjen helpottamista ja takaisinottoa koskevia sopimuksia;

Kahdenvälinen yhteistyö

26. toteaa, että Kazakstan on ensimmäinen Keski-Aasian valtio, jonka kanssa tehty tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus on ratifioitu, ja toteaa, että se luo vankan perustan yhteistyön laajentamiselle yhteisen edun kannalta keskeisillä aloilla, joita ovat muun muassa yhteydet, energiatehokkuus, vihreä talous ja digitaalinen siirtymä; suhtautuu myönteisesti yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittamiseen Kazakstanin tasavallan ja EU:n välillä kestävien raaka-aineiden, akkujen ja uusiutuvan vedyn arvoketjuja koskevasta strategisesta kumppanuudesta; kehottaa Kazakstanin viranomaisia jatkamaan poliittisten ja taloudellisten uudistusten täytäntöönpanoa ja toteaa, että näiden uudistusten on määrä vahvistaa demokratiaa, oikeusvaltiota ja hyvää hallintotapaa; korostaa, että toteutettaessa visiota tasapuolisesta ja oikeudenmukaisesta Kazakstanista on varmistettava ihmisoikeuksien ja sanan-, yhdistymis- ja kokoontumisvapauden kunnioittaminen sekä parannettava vaalijärjestelmiä Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston suositusten mukaisesti; kehottaa viranomaisia saattamaan tammikuun 2022 tapahtumia koskevan tutkinnan päätökseen, julkaisemaan havaintonsa ja varmistamaan, että kidutuksen uhrit saavat oikeutta; panee merkille hyödyt, joita voi koitua Kazakstanin ja EU:n kansalaisten välisen kanssakäymisen lisääntymisestä viisumikäytäntöjen helpottamista koskevan sopimuksen myötä, ja toteaa, että sopimukseen liittyvät viralliset kuulemiset aloitettiin toukokuussa 2023;
27. korostaa, että tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen tuleva allekirjoittaminen ja meneillään oleva GSP+:n täytäntöönpano ovat korostaneet entisestään tarvetta varmistaa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen Kirgisiassa sen kansainvälisten sitoumusten mukaisesti; panee huolestuneena merkille demokraattisten standardien ja ihmisoikeuksien heikentymisen viime vuosina, kun otetaan huomioon, että Kirgisiaa on pidetty alueen demokraattisimpana maana, jossa on elinvoimainen kansalaisyhteiskunta ja vapaat tiedotusvälineet; on huolissaan poliittisen opposition, muun muassa sosiaalidemokraattisen puolueen edustajien, vainosta ja riippumattomien tiedotusvälineiden ja kansalaisyhteiskunnan toimintaan kohdistuvien lainsäädäntöaloitteiden – erityisesti ”virheellistä tietoa” koskevan lain ja ”ulkomaisten edustajia”, ”joukkoviestimiä” ja ”lasten suojelemista haitalliselta tiedolta” koskevien lakiehdotusten – kielteisistä vaikutuksista sekä ihmisoikeuksien puolustajia, media-alan työntekijöitä, toimittajia ja tiedotusvälineitä vastaan nostettujen oikeusjuttujen kasvavasta määrästä; kehottaa EU:ta jatkamaan kansalaisyhteiskunnan ja riippumattomien tiedotusvälineiden tukemista;
28. toteaa, että tehostettua kumppanuus- ja yhteistyösopimusta koskevien neuvottelujen aloittaminen Tadžikistanin kanssa tarjoaa mahdollisuuden laajentaa kahdenvälisen yhteistyön ja keskustelujen kohdealaa; korostaa tarvetta jatkaa tiivistä yhteistyötä turvallisuusasioissa, koska Afganistan edelleen horjuttaa alueen vakautta ja aiheuttaa turvallisuusongelmia talebanien ankaran hallinnon ja maassa jatkuvan humanitaarisen kriisin vuoksi; toteaa jälleen, että terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden oikeutettua torjuntaa ei pitäisi käyttää tekosyynä, jonka varjolla tukahdutetaan opposition toimintaa; heikennetään sananvapautta tai vaikeutetaan oikeuslaitoksen riippumatonta toimintaa; suhtautuu myönteisesti Tadžikistanin halukkuuteen liittyä GSP+-järjestelmään, millä voidaan tukea kestävää talouskasvua ja vauhdittaa kauppaa ja mikä edellyttää kansainvälisten ihmisoikeusnormien ja työntekijöiden oikeuksia koskevien normien

tosiasiallista täytäntöönpanoa; kehottaa Tadžikistania parantamaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien, erityisesti sananvapauden, suojelua ja lopettamaan media-alan työntekijöiden, ihmisoikeuksien puolustajien, riippumattomien asianajajien ja kansalaisyhteiskunnan uhkailun ja vainon sekä Vuoristo-Badahšanin pamirivähemmistön sortamisen;

29. panee merkille, että Turkmenistan on edelleen ainoa Keski-Aasian maa, joka ei ole tehnyt kumppanuus- ja yhteistyösopimusta EU:n kanssa, ja toteaa tämän rajoittavan kahdenvälisen yhteistyön mahdollisuuksia; korostaa, että Turkmenistanin on osoitettava huonon demokratia- ja ihmisoikeustilanteensa paraneminen, jotta parlamentti voi harkita kantaansa uudelleen ja ratifioida kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen; kehottaa Turkmenistanin hallitusta dekriminalisoimaan suostumukseen perustuvat miesten väliset sukupuolisuhteet; toteaa, että olisi Turkmenistanin edun mukaista avautua maailmalle, jotta se ei jäisi alueellaan ulkopuoliseksi toimijaksi, jolla on vähän mahdollisuuksia yhteistyöhön; toteaa, että mahdollisuuksia molempia osapuolia hyödyttävään yhteistyöhön löytyy energian, yhteyksien ja kaupan kaltaisilta aloilta, ja suhtautuu myönteisesti Turkmenistanin ilmaisemaan kiinnostukseen toimittaa kaasua Eurooppaan rakentamalla Kaspianmeren alueen kaasuputki;
30. panee merkille Uzbekistanissa toteutettavat ilmoitetut uudistukset, joilla pyritään todelliseen muutokseen maassa sosioekonomisen kehityksen, tehokkaan hallinnon, riippumattomamman oikeuslaitoksen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen osalta; korostaa, että perustuslakiuudistus tarjoaa tilaisuuden vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta ja antaa uudistuksille vankka oikeudellinen perusta; toteaa kuitenkin jälleen olevansa erittäin huolestunut Uzbekistanin heikosta tilanteesta demokratian, tiedotusvälineiden vapauden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen alalla, mukaan lukien Karakalpakian mielenosoituksen väkivaltaiset tukahduttamistoimet, niin valtiosta riippumattomien järjestöjen kuin poliittisten puolueidenkin yhdistymisvapauden rajoittaminen sekä toimittajien, riippumattomien bloggaajien, sisällöntuottajien ja ihmisoikeuksien puolustajien vainoaminen ja uhkailu; muistuttaa viranomaisia siitä, että on tärkeää vaalia sananvapautta sekä verkossa että sen ulkopuolella, kokoontumisvapautta, yhdistymisvapautta ja tiedotusvälineiden riippumattomuutta; pitää myönteisenä joitakin merkittäviä parannuksia naisten oikeuksissa Uzbekistanissa; kehottaa Uzbekistanin hallitusta dekriminalisoimaan suostumukseen perustuvat miesten väliset sukupuolisuhteet; suhtautuu myönteisesti EU:n ja Uzbekistanin välistä tehostettua kumppanuus- ja yhteistyösopimusta koskevien neuvottelujen saattamiseen päätökseen ja kehottaa jälleen saattamaan sopimuksen allekirjoittamiseksi tarvittavat oikeudelliset ja tekniset menettelyt nopeasti päätökseen; suhtautuu myönteisesti Uzbekistanin johtavaan rooliin alueellisen yhteistyön edistämässä eri aloilla, mukaan lukien yhteydet ja vesivarojen käyttö;
- o
- o o
31. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle ja komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle sekä Kazakstanin, Kirgisian, Tadžikistanin, Turkmenistanin and Uzbekistanin presidenteille, hallituksille ja parlamenteille.

PERUSTELUT

Keski-Aasia on Euroopan unionille strategisesti tärkeä alue. EU:n toiminta alueella perustuu vuonna 2019 hyväksytyyn Keski-Aasiaa koskevaan strategiaan, jossa keskitytään selviytymiskyvyn, vaurauden ja alueellisen yhteistyön edistämiseen.

Strategian hyväksymisen jälkeen alueeseen ovat vaikuttaneet merkittävät ulkoiset tekijät, kuten Venäjän laitton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, talebanin vallankaappaus Afganistanissa ja Kiinan maailmanlaajuiset tavoitteet sekä sisäinen epävakaus, erityisesti tammikuussa 2022 tapahtuneet väkivaltaiset levottomuudet Kazakstanissa, väkivaltaiset tukahduttamistoimet Tadžikistanissa sijaitsevan Vuoristo-Badahšanin autonomisella alueella marraskuussa 2021 ja toukokuussa 2022 ja Karakalpakian tasavallassa Uzbekistanissa heinäkuussa 2022 pidettyjen mielenosoitusten jälkeen sekä toistuvat yhteenotot Kirgisian ja Tadžikistanin rajalla.

Mietinnön tarkoituksena on käsitellä mahdollisuuksia ja haasteita, jotka liittyvät EU:n ja Keski-Aasian tiiviimpään yhteistyöhön maailmanlaajuisen ja alueellisten geopoliittisten muutosten yhteydessä.

**LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT,
JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA**

Esittelijä ilmoittaa työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti saaneensa tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan mietintöä ennen sen hyväksymistä valiokunnassa:

Yhteisö ja/tai henkilö
EEAS
Open Dialogue Foundation
European Neighbourhood Council
International Partnership for Human Rights (IPHR)
Human Rights Watch
Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik e.V.
Kyrgyz Ambassador to the EU
Human Rights Commissioner of Kazakhstan
Deputy Foreign Minister of Kazakhstan

Esittelijä on yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	28.11.2023
Lopullisen äänestyksen tulos	+ : 51 - : 3 0 : 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Pedro Marques, David McAllister, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Sautour, Andreas Schieder, Jordi Solé, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Vladimír Bilčík, Jakop G. Dalunde, Christophe Grudler, Anja Haga, Evin Incir, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, María Soraya Rodríguez Ramos, Mick Wallace, Elena Yoncheva, Milan Zver
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Clare Daly, Mónica Silvana González, Miguel Urbán Crespo

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

51	+
ECR	Anna Fotyga, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch
NI	Fabio Massimo Castaldo, Kinga Gál, Márton Gyöngyösi
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Anja Haga, Sandra Kalniete, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Milan Zver
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, María Soraya Rodríguez Ramos
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Mónica Silvana González, Evin Incir, Pedro Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Elena Yoncheva
The Left	Clare Daly, Miguel Urbán Crespo, Mick Wallace
Verts/ALE	Jakop G. Dalunde, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

3	-
ID	Jean-Lin Lacapelle, Bernhard Zimniok
NI	Kostas Papadakis

1	0
ECR	Charlie Weimers

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää